



Morris

Over het boek

Auteur: Bart Moeyaert

Illustrator: Sebastiaan Van Doninck

Uitgeverij: Querido

Over de makers

Bart Moeyaert (1964) debuteerde als 19-jarige met “Duet met valse noten.” Intussen is hij één van de gevestigde waarden in de kinder- en jeugdliteratuur. In 2019 ontving hij de Astrid Lindgren Memorial Award voor zijn werk, een soort Nobelprijs voor jeugdliteratuur. Moeyaert schrijft bijzondere verhalen over gewone mensen in een stijl die rechttoe-rechtaan is en liefde voor taal uitademt. Sommige van zijn boeken bestaan ook als voorstellingen zoals “De schepping” en ook “Morris.” Meer weten, check <https://www.bartmoeyaert.com/>.

Sebastiaan Van Doninck (1979) studeerde aan het Sint Lucas Antwerpen waar hij nu ook docent is. Hij is zowel tekenaar/schilder als illustrator met een fascinatie voor kleur en natuur. Het prentenboek “De fantastische vliegwedstrijd voor vogels” kreeg in 2020 de Boekenpauw en was in 2021 genomineerd voor Woutertje Pieterse Prijs. Je kan zijn werk bewonderen op <http://www.sebastiaanvandoninck.com/>.

1. VOOR HET LEZEN

Lees samen de tekst op de achterflap en bekijk ook de cover.

“Een vrieskoud avontuur
waarvan je gaat gloeien.
Over sneeuw die blijft liggen,
een hond die wegloopt,
en het belang van een naam.”

- Waarover gaat dit boek denk je?
- Lijkt het je een spannend/saai/eng/verdrietig/grappig/waargebeurd/... verhaal? Waaruit leid je dat af?
- Heb je zin om het boek te lezen als je de samenvatting op de achterzijde leest? Waarom wel/niet?

2. HET VERHAAL

2.1. Korte inhoud

Morris gaat wandelen met de hond van zijn oma in de sneeuw. De hond verdwijnt en Morris komt in de plaats een jongen tegen. Samen schuilen ze voor een sneeuwstorm. Hond en jongens worden gevonden en worden warm onthaald door oma.

2.2. Personages

- In dit boek zijn er twee groepen personages.
 - Wie zijn de personages? (Morris, oma, Houdini, Randy Pek, Max, Ajax)
 - Wie horen bij elkaar? (Morris/oma/Houdini en Pek/Max/Ajax)
 - Wat is de connectie tussen de twee groepen? (Randy Pek heeft een boon voor oma; Morris komt Max tegen op de berg en ze belanden uiteindelijk samen onder oma's deken; Ajax wordt gevonden in plaats van de hond)
- De dieren in dit verhaal hebben allebei een bijzondere naam.
 - Wie was Houdini en wie Ajax? Zoek evt. samen op en check ook de uitleg op pagina 13–14 voor Houdini.
 - Hoe passen de namen bij de dieren? (hond Houdini verdwijnt en verschijnt graag, ram Ajax is een onverschrokken en zwijgzame held)
- Randy Pek is veruit het gemeenste personage in het boek.
 - Wat weet je over hem? (boon voor oma, groot, donker, gemeen tegen Morris, geen dierenvriend, zoon Max die hij slaat)
 - Waarom is hij gemeen denk je? (Morris woont bij oma en nu is die niet meer vrij; hij zoekt zelf een thuis en eten en vindt dat Morris die van hem heeft afgenomen; hij houdt niet van dieren, en niet van kinderen)
 - Waarom heeft dit verhaal Randy Pek nodig? (Randy brengt Morris ongewild een vriend, zijn zoon Max; het geweld tegen zowel Max als Morris werkt verbindend; om het licht van het donker te laten winnen; om de sterke band tussen Morris en oma te benadrukken)

2.3. Stijl

- Moeyaerts taal is heel eigen. Hij kan als geen ander een hele wereld vatten in enkele zinnen. Bespreek de volgende zinnen.
 - Pagina 17: “Over de berg deden verhalen de ronde. Ze werden gefluisterd. Alles klonk verzonnen. Rotsen gingen vanzelf rollen... ‘Het begint met één verhaal,’ zei Morris’ oma. ‘Voor je het weet heb je een lappendeken.’”
 - Pagina 24: “Morris dacht wat hij heel dikwijls dacht: dat alles altijd verandert, juist als je het niet wilt.”
 - Pagina 25: “Hij schrok, omdat zijn longen ineens omhoogsprongen. Hij snikte een keer – één keer maar. Die snik had hij nog over van afgelopen nacht. Als je stiekem huilt, huil je nooit helemaal uit.”
 - Pagina 27: “Morris verplaatste zijn ene voet, en daarna voorzichtig de andere. Het was moeilijk om dat langzaam te doen. Zijn hart was dat van een haas.”
 - Pagina 39: “De jongen lag met zijn rug naar hem toe. Zijn schouders schokten. Als iemand zo stil mogelijk probeert te huilen, moet je niet vragen of hij huilt. En ook niet waarom.”
 - Pagina 51: “Randy Pek tilde dezelfde schoen als daarnet op. Hij twijfelde nog tussen een por of een trap, maar de voet was al onderweg.”
 - Pagina 53: “Alsof het zo afgesproken was, hielpen een paar mensen haar. Samen plooiden ze de deken open. Het ging in één beweging. Er werd een bloemenwei uitgegooid, zo zag het eruit.”
 - Wat vind je van de gekozen woorden?
 - Waar doet het beeld je aan denken?
 - Wat bedoelt de auteur precies?
 - Hoe past deze zin in het verhaal?
 - Daarnaast zijn er de tekeningen die de eigenheid van het boek bepalen.
 - Omschrijf de illustratiestijl. Mogelijke woorden: kleur/zwart-wit, potlood/verf/digitaal, paginagroot/klein, realistisch/vervormd.
 - Wat doen de tekeningen voor het verhaal? (sfeer scheppen, verhaal mee bepalen, spanning opbouwen)
 - Behalve de tekst en de tekeningen is er nog een derde speler die ruimte opeist. Welke? (de witruimte)
 - Waarom speelt witruimte zo'n belangrijke rol in het boek? (sneeuw, stilte, denkrimte, tijd, spanning)
- Mooie voorbeelden vind je op pagina 7, 21–23, 37–38, 51.

2.4. Vertelperspectief / structuur

Het boek werkt met twee vertelperspectieven: een tweede persoon gericht tot de lezer (pp.7-11) en een derde persoon voor het eigenlijke verhaal van Morris.

- Wat vond je van het begin van het boek?
- Wie is de 'je'? (jij als specifieke lezer, een algemene lezer, een 'je' voor wie het boek geschreven is, Morris)
- Wat gebeurt er met de 'je' op pagina 13? ('je' verdwijnt en plots is daar Morris, aangekondigd in de laatste zin op pagina 11)
- Waarom heeft de auteur voor deze wissel gekozen? (aandacht trekken van lezer, Morris en lezer verbinden, kader scheppen voor het verhaal)
- Had het verhaal op pagina 13 kunnen beginnen? Had je dan iets gemist volgens jou?

2.5. Tijd

- Wanneer speelt het verhaal zich af? Je kan hierbij aan de tijdsperiode (verleden, heden, toekomst) denken maar ook aan de tijdsduur (een dag, een week, een jaar) of het seizoen. (periode: onbepaald, wellicht nu; tijdsduur: 1 dag; seizoen: winter)
- Welke impact heeft de tijd op het verhaal? (langzaam tempo & winters landschap en bijhorende sfeer creëert de randvoorwaarden waarbij de personages elkaar kunnen ontmoeten)

OPDRACHT

MATERIAAL

-
- (wit of klad) papier
 - pennen/potloden
 - evt. een paar seizoensattributen (zonnehoedje, zonnebril, paraplu, regenjas, bloemen, ...)
-
- Speel de opening van het boek na (pp.7-11) maar verander het seizoen waarin het verhaal zich afspeelt. Roep de sfeer op van lente, zomer of herfst. Wat draagt de lezer? Hoe ziet de hemel eruit? Welk weer is het? Wat speel je bij dat weer? Wat heb je daarvoor nodig? En wat eet je na het spelen?
 - Schrijf eerst samen of in kleine groepjes een nieuwe opening. Lees ze daarna aan elkaar voor of speel ze na. Zorg dat je een ruimte met een raam hebt waarvoor je een lezer kan plaatsen (zoals in het boek). Als nabespreking kan je nog verder nadenken wat een ander seizoen voor het eigenlijke verhaal van Morris betekent. Hoe kan Houdini nu verdwijnen? En hoe ontmoeten de jongens elkaar?

2.6. Sfeerschepping

De flap kondigt het boek aan als "een ijskoud avontuur waarvan je gaat gloeien."

- Heb je het warm gekregen van dit boek?
- Zo ja, op welke momenten? (spannende, enge, verdrietige, mooie, ...)
- Wat maakte dat je het warm kreeg? (gebeurtenissen, woordkeuze, formuleringen, verandering in lengte van zinnen, tekeningen, witruimte)
- Hoe zou je de sfeer verder omschrijven, behalve als één van koud en warm? Denk aan gezellig/ongezellig, gemoedelijk/hard, vertrouwd/onbekend.

3. VERWERKING: NAMEN

Het boek zet namen en naamgeving in de verf. Hieronder vind je passages die jullie samen kunnen bespreken.

- pagina 13: "Het beest had al een naam. Anders vielen er nog wel een paar te bedenken. Mormel. Monster. Lastpak. Rotkop. Maar de hond had al een naam. De oma van Morris had er een bedacht die paste. Het beest heette Houdini.

Er heeft een man bestaan die zo heette. Hij is beroemd geworden omdat hij zijn adem heel lang kon inhouden. Onder water of zonder water. Als je een ketting om hem heen wikkelde, dan wurmde hij zich los. Hij was een meester in verdwijnen en verschijnen.”

- Houdini's naam past erg goed. Kan je passende namen bedenken voor andere personages zoals bijv. Morris of oma?
- Mensen geloven al heel lang dat namen veelzeggend zijn. Ze kunnen een belofte inhouden of een uiterlijk kenmerk of de omstandigheden van de geboorte beschrijven of verwijzen naar een persoon waarnaar wordt opgekeken.
 - In welke categorie vallen Houdini, Ajax en Randy Pek? (persoon & belofte of eigenschap, uiterlijk & eigenschap, uiterlijk & karaktertrek)
 - Op welke manier sturen deze namen het verhaal? Wat geven ze weg? (dat Houdini zal gevonden worden, dat de ram zal strijden en dat Randy Pek niet veel goeds van plan is)
 - Denk je dat de auteur het verhaal aan de namen heeft opgehangen of omgekeerd?
 - Wat weet je over je eigen naam en het eventuele verhaal erachter?
- p. 17: “Verdwalen deed Morris niet, omdat hij sommige dingen een naam had gegeven. Soms is een steen niet alleen maar een steen.”
 - Wat wordt hier bedoeld? (de kracht van namen, en van taal in algemeen, toeëigenen door middel van naamgeving, het onbekende bekend maken)
 - De bomen krijgen een naam, Morris' oma noemt hem Superman en Morris heeft veel namen voor Houdini. Maar er zijn ook dingen zonder naam in het verhaal, dingen die niet of slechts vaag benoemd worden maar die wel aanwezig zijn. Wat heeft geen naam? (verdriet)
 - Waar vind je dit verdriet terug? (bij Morris: de verdrietige dingen die gebeurd zijn p.13, 32, 39; bij Max: p.39)
- p. 32: “Ik weet dat je verdrietig en boos bent, Morris,’ zei ze. ‘Zo voel ik het ook. Maar kijk eens wat helpt: kin omhoog.’ Ze kneep in zijn wang en glimlachte, maar haar gezicht werd niet blij. ‘Superman,’ zei ze. Met een naam besta je meer dan zonder, en van sommige namen krijg je brede schouders.”
 - Krijg je van sommige namen brede schouders?
 - Kan je voorbeelden geven?
 - Ken je ook namen waar je van krimpt?
 - Hoe kan de naam Superman Morris helpen met zijn verdriet en woede? (mogelijke interpretaties: je kan die emoties aan of je staat boven die emoties)
- p. 17-18: “Halverwege de berg groeide een spar scheef. Alle andere sparren groeiden recht. Door de Scheve Spar wist je hoe ver je nog naar boven of naar beneden moest. Verder had je er niet veel aan. Dankzij Morris had de boom wel een naam. Als iets een naam heeft, bestaat het meer dan zonder.”
 - p. 53: “Alsof het zo afgesproken was, hielpen een paar mensen haar. Samen plooiden ze de deken open. Het ging in één beweging. Er werd een bloemenwei uitgegooid, zo zag het eruit. ‘Kruip er zo meteen maar met de hond onder, Morris,’ zei oma. ‘En jij ook, jongen. Hoe heet je?’
 - De jongen zette een stapje naar de keukentafel toe. Hij zei dat hij Max heette. Hij bestond ineens helemaal.”
 - De jongen wordt pas helemaal op het einde met naam genoemd. Waarom is dat? (hij leeft in de schaduw van zijn vader, ergens in de sneeuw zonder veel contact)
 - Kan je nog voorbeelden bedenken waar iets meer bestaat van zodra het een naam krijgt? (bijv. een ongebooren kind, een vakantiebestemming, een nieuwe vriend, ...)
 - Hoe komt het dat dingen met een naam echter lijken dan zonder?



Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de juiste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.